

**Azərbaycan Respublikasının
Maliyyə Nazirliyi**

**Azərbaycan Respublikasının
2025-ci ilin dövlət və icmal büdcələrinin
yarımillik icrasına dair arayış və
ilin sonuna gözləntilər**

BAKİ - 2025

M Ü N D Ə R İ C A T

Giriş	3
1. 2025-ci ilin birinci yarısında makroiqtisadi mühit	4
2. Dövlət və icmal büdcələrin 2025-ci ilin birinci yarısı üzrə icra göstəriciləri	7
3. 2025-ci il üzrə yenilənmiş makroiqtisadi proqnozlar	12
4. Dövlət və icmal büdcələrin 2025-ci ilin sonuna gözlənilən icra göstəriciləri	13

Əlavələr

1. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinin 2024-2025-ci illərin birinci yarısı üzrə icra göstəriciləri
2. Azərbaycan Respublikasının icmal büdcəsinin 2024-2025-ci illərin birinci yarısı üzrə göstəriciləri
3. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi gəlirlərinin 2024-2025-ci illərin birinci yarısı üzrə icrasına dair məlumat
4. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinin xərclərinin 2024-2025-ci illərin birinci yarısı üzrə icrasına dair məlumat (büdcə xərclərinin funksional təsnifatı üzrə)
5. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi xərclərinin 2024-2025-ci illərin birinci yarısı üzrə icrası barədə məlumat (büdcə xərclərinin iqtisadi təsnifatı üzrə)
6. 2024-2025-ci illər üzrə dövlət büdcəsinin göstəriciləri
7. Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il üzrə dövlət büdcəsi gəlirlərinin təsdiq olunmuş və gözlənilən göstəriciləri (vergi və qeyri-vergi gəlirləri üzrə)
8. Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il üzrə dövlət büdcəsi gəlirlərinin təsdiq olunmuş və gözlənilən göstəriciləri (tədiyə növləri üzrə)
9. 2024-2025-ci illər üzrə dövlət büdcəsinin xərclərinin iqtisadi təsnifat üzrə bölgüsü
10. Azərbaycan Respublikasının büdcə xərclərinin proqram təsnifatının "Təhsil", "Kənd təsərrüfatı" və "Ətraf mühitin mühafizəsi" sektorlarına daxil olan proqramlar üzrə büdcə xərclərinin 2025-ci il üçün təsdiq olunmuş və gözlənilən icra göstəriciləri

Giriş

2025-ci ilin birinci yarımiliyində makroiqtisadi sabitliyin, iqtisadi aktivliyin, sosial rifahın və fiskal intizamın təmin edilməsinə yönəlmiş tədbirlər fonunda ölkə iqtisadiyyatında müsbət dinamika davam etmişdir. Qeyd olunanlarla yanaşı, qlobal enerji bazarlarında əlverişli qiymət konyunkturunun formalaşması nəticəsində dövlət büdcəsinin gəlirləri proqnozu 3,7 faiz üstələmiş, o cümlədən qeyri-neft-qaz gəlirləri üzrə proqnozdan 4,7 faiz artıq daxilolma qeydə alınmışdır.

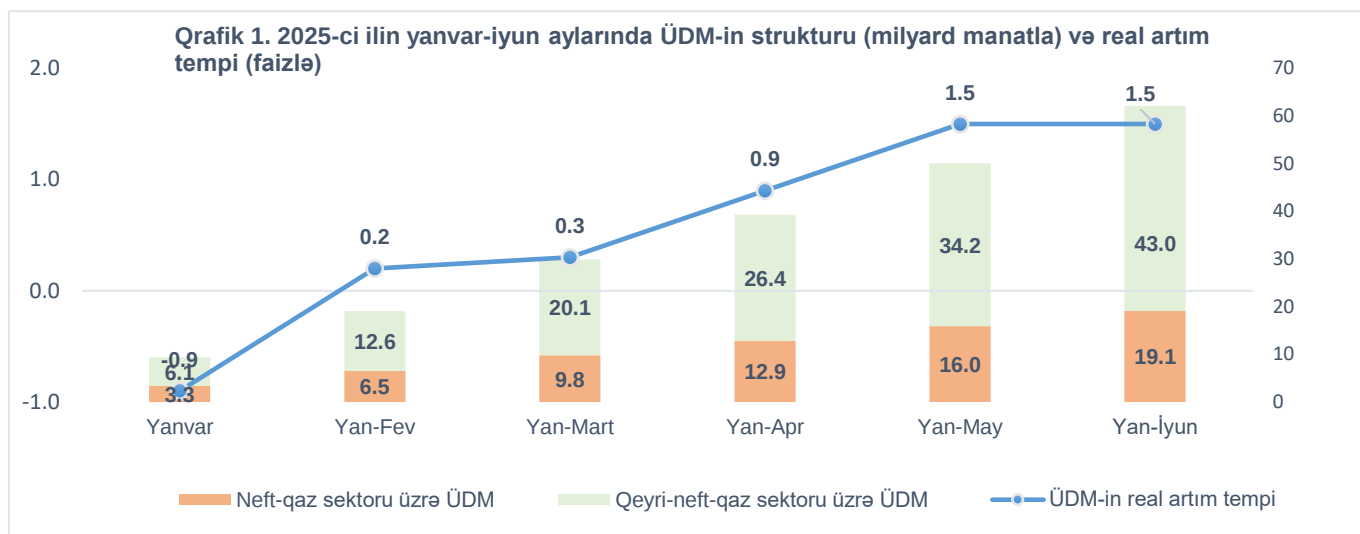
İlin ötən dövrü üzrə müşahidə olunan makro-fiskal tendensiyalar, həmçinin Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin yenilənmiş makroiqtisadi proqnozları dövlət büdcəsinə əlavə daxilolmaların proqnozlaşdırılmasına əsas vermişdir.

Dövlət büdcəsinin xərcləri isə yarımillik proqnoza qarşı 1,0 faiz az icra olunmuş, bununla belə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına əsas dövlət vəzifələrinin və büdcə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün maliyyələşmələr xərc sifarişləri əsasında tam və vaxtında təmin edilmişdir.

Hazırkı sənəd ilin ilk altı ayında ölkə üzrə qeyd olunan makroiqtisadi vəziyyəti, dövlət və icmal büdcələrinin icrasına dair **dəqiqləşdirilmiş** məlumatları, makroiqtisadi və fiskal göstəricilər üzrə ilin sonuna gözləntiləri ehtiva etməklə dövlət maliyyəsinin idarə olunması sahəsində bir sıra fiskal diaqnostika alətləri, həmçinin "Açıq büdcə sorğusu"nun metodologiyasına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1. 2025-ci ilin birinci yarısında makroiqtisadi mühit

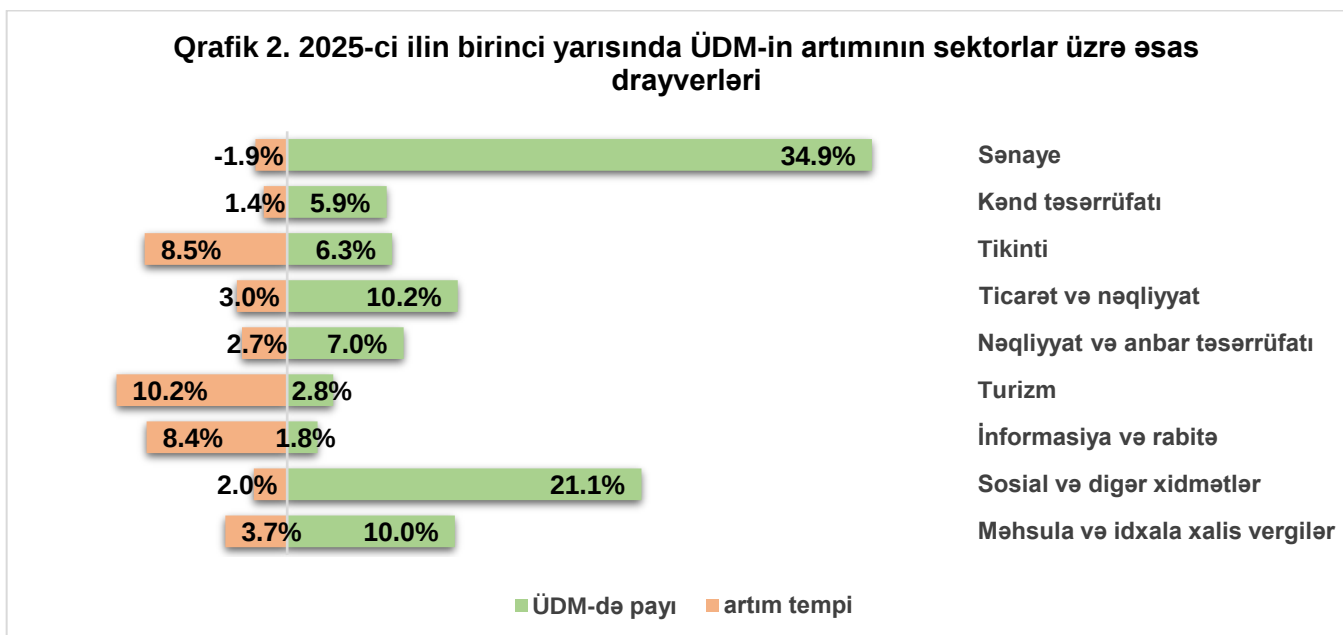
Cari ilin ilk altı ayında ölkə iqtisadiyyatında 62078,2 milyon manat ümumi daxili məhsul istehsal edilmiş, əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə real artım 1,5 faiz səviyyəsində qeydə alınmışdır. Adambaşına ÜDM isə 1 faizlik real artımla 6066,1 manat təşkil etmişdir.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi

Hesabat dövründə qeyri-neft-qaz sektorunda ÜDM-in həcmi 42985,0 milyon manata bərabər olmuş, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə real ifadədə 3,9 faiz artmışdır. İqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda isə 3,1 faiz azalma müşahidə olmuşdur. Ümumilikdə qeyri-neft-qaz sektoru ÜDM-in 69,2 faizini, neft-qaz sektoru isə 30,8 faizini təşkil etmişdir.

İlin ilk yarısında əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əmtəlik qaz hasilatı 1,1 faiz artsa da, əmtəlik neft hasilatında 5,3 faizlik azalma qeydə alınmışdır.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi

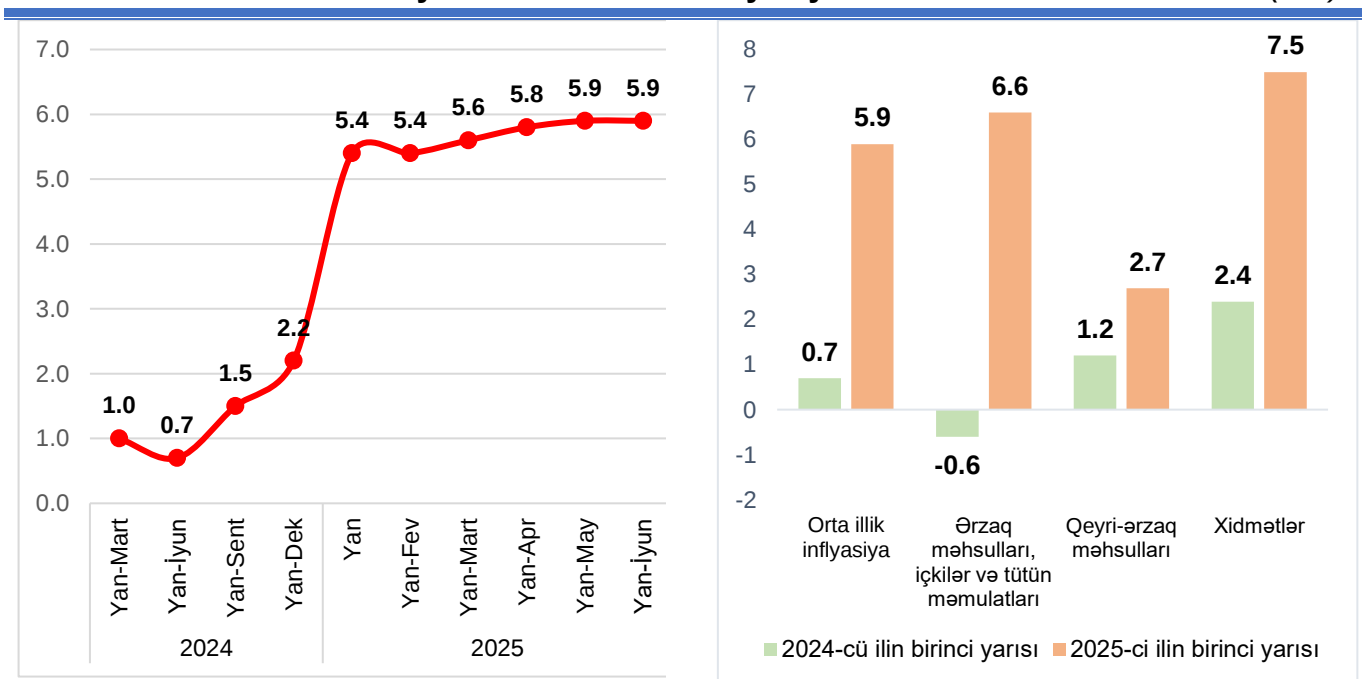
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında ÜDM-in strukturunda ən böyük xüsusi çəkiyə (34,9 faiz) malik sənayedə real ifadədə 1,9 faiz azalma olmaqla 21,7 milyard manatlıq, ticarət və nəqliyyat

vasitələrinin təmiri sektorunda (xüsusi çəkisi 10,2 faiz) 3,0 faiz real artım olmaqla 6327,1 milyon manatlıq, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sektorunda (xüsusi çəkisi 7,0 faiz) 2,7 faiz real artım olmaqla 4315,9 milyon manat, tikinti sektorunda (xüsusi çəkisi 6,3 faiz) 8,5 faiz real artım olmaqla 3894,0 milyon manatlıq, kənd təsərrüfatında (xüsusi çəkisi 5,9 faiz) 1,4 faiz real artım olmaqla 3687,3 milyon manatlıq, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə sektorunda (xüsusi çəkisi 2,8 faiz) 10,2 faiz real artım olmaqla 1712,4 milyon manatlıq, informasiya və rabitə sektorunda (xüsusi çəkisi 1,8 faiz) 8,4 faiz real artım olmaqla 1123,7 milyon manatlıq, digər sahələrdə (xüsusi çəkisi 21,1 faiz) 2,0 faiz real artım olmaqla 13,1 milyard manatlıq, məhsula və idxala xalis vergilərdə isə (xüsusi çəkisi 10,0 faiz) 3,7 faiz real artım olmaqla 6213,6 milyon manatlıq əlavə dəyər istehsal edilmişdir.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında əsas kapitala yönəldilən vəsaitin məbləği əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nəzərən 0,5 faiz azalaraq 8073,5 milyon manat təşkil etmişdir. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 75,2 faizi daxili mənbələr hesabına formalaşmış, investisiyaların 2320,5 milyon manatı (28,7 faiz) neft, 5753,0 milyon manatı isə (71,3 faiz) qeyri-neft sektoruna yönəldilmişdir. Hesabat ilində qeyri-neft sektoruna yönəldilmiş vəsaitin həcmində 13,5 faiz artım qeydə alınmışdır.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında inflyasiya tempi artmaqda davam etmiş, orta illik inflyasiya 5,9 faiz səviyyəsində qərarlaşmışdır. Hesabat dövründə orta illik ərzaq qiymətlərində 6,6 faizlik inflyasiya, qeyri-ərzaq qiymətləri üzrə 2,7 faizlik inflyasiya, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə isə 7,5 faizlik inflyasiya qeydə alınmışdır. İllik inflyasiya (2025-ci ilin iyun ayı 2024-cü ilin iyun ayına nisbətən) isə 6,0 faiz təşkil etmişdir.

Qrafik 3. İlin birinci yarısında orta illik inflyasiyanın dinamikası və strukturu (faiz)

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi

Ümumilikdə Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçirilən pul siyasəti inflyasiyanın hədəflənən intervalda saxlanılmasına xidmət etmişdir. 2024-cü ilin may ayından etibarən qəbul edilmiş qərarlar əsasında 7,25 faiz səviyyəsində saxlanılan uçot dərəcəsi cari ilin iyul ayında 0,25 faiz-bənd azaldılaraq 7,0 faiz müəyyən edilmişdir. Qərar inflyasiyanın dinamikası, makroiqtisadi vəziyyət, valyuta bazarında sabitlik kimi amillər əsas götürülməklə qəbul edilmişdir.

Hesabat dövründə manatla geniş mənada pul kütləsi (M2) ilin əvvəlinə nəzərən 0,5 faiz artaraq 36817,8 milyon manata, nağd pul kütləsi (M0) 4.3% artaraq 16513,5 milyon manata çatmışdır.

İlin birinci yarısında bank sisteminin kredit portfeli 3.6 faiz artaraq 28472,1 milyon manat təşkil etmişdir. Bankların öhdəliklərinin strukturunda ənənəvi olaraq depozit portfeli 75 faizlə üstünlük təşkil edir. Hesabat dövründə bank sistemində dedollarlaşma prosesləri davam etmişdir. Belə ki, son 1 ildə fiziki şəxslərin əmanətlərinin dollarlaşma səviyyəsi 1.6 faiz bəndi azalaraq iyun ayının sonuna 32,3%-ə düşmüşdür.

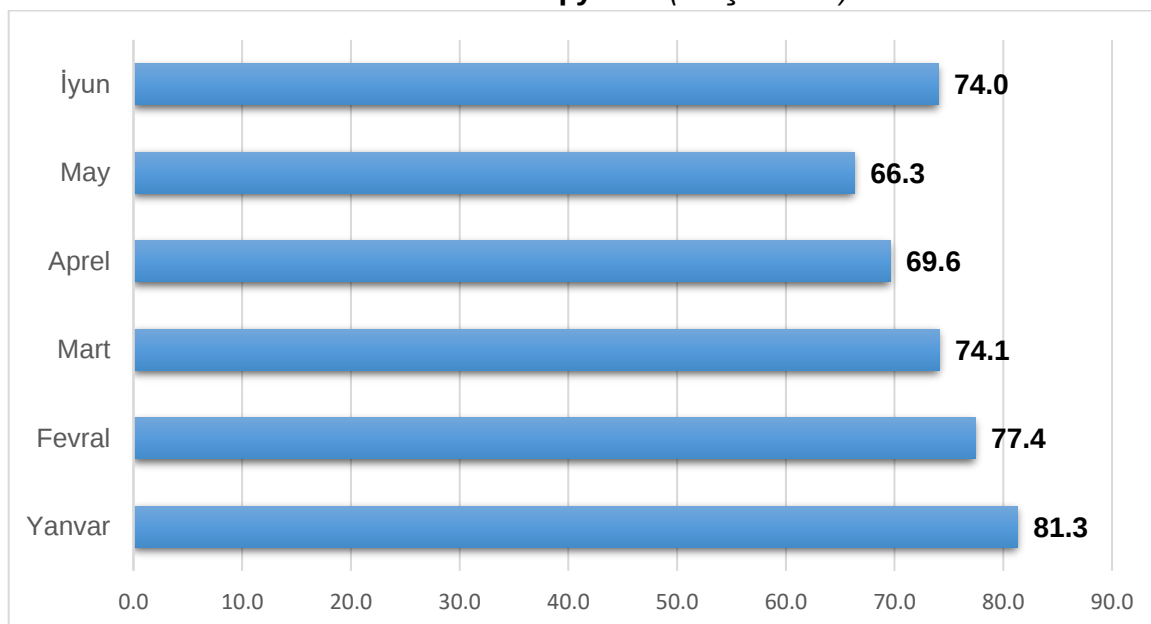
2025-ci il iyulun 1-i vəziyyətinə ilkin məlumatlara əsasən iqtisadi fəal əhəlinin sayı 5344,1 min nəfər olmuş, onlardan 5062,3 min nəfərini məşğul əhəli təşkil etmişdir. İyun ayında işsizlik səviyyəsi 5,3 faiz təşkil etmişdir. İlkin məlumatlara görə, 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında ölkə əhəlisinin nominal gəlirləri əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 7,2 faiz artaraq 42,7 milyard manat və ya hər nəfərə orta hesabla 4177,2 manat olmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən 2025-ci ilin birinci yarısında xarici ticarət üzrə əməliyyatların həcmi 2024-cü ilin müvafiq dövrünə nisbətən real ifadədə 3,8 faiz azalaraq 23964,3 milyon ABŞ dolları həcmində olmuşdur ki, bunun da 12442,2 milyon ABŞ dolları ixrac əməliyyatlarının, 11522,1 milyon ABŞ dolları isə idxal əməliyyatlarının payına düşmüşdür. Nəticədə xarici ticarət hesabında 920,1 milyon ABŞ dolları həcmində müsbət saldo yaranmışdır.

Profisitli tədiyə balansı ölkənin xarici valyuta ehtiyatlarının həcmində artımına zəmin yaratmışdır. 1 iyul 2025-ci il tarixinə ölkənin məcmu valyuta ehtiyatları 77,7 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında "Azeri Light" markalı xam neftin bir barelinin orta ixrac qiyməti 73,8 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur ki, bu da 2025-ci ilin ilkin təsdiq edilmiş büdcə parametrlərinin hesablanması zamanı götürülmüş qiymətdən (70,0 ABŞ dolları) 5,4 faiz çoxdur.

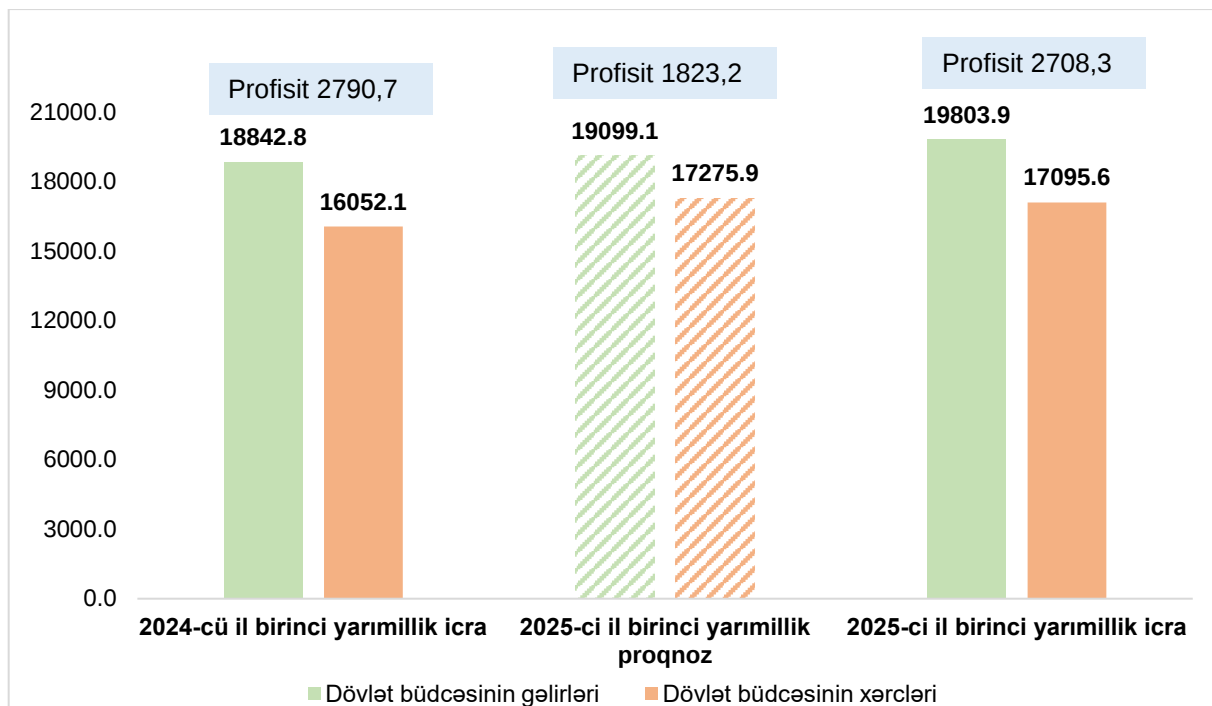
Qrafik 4. 2025-ci ilin birinci yarımilliyi üzrə "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin ixrac qiyməti (ABŞ dolları)

2. Dövlət və icmal büdcələrin 2025-ci ilin birinci yarısı üzrə icra göstəriciləri

2025-ci ilin birinci yarımilliyində dövlət büdcəsinin gəlirləri 19803,9 milyon manat, xərcləri 17095,6 milyon manat olmuşdur. Nəticədə yaranmış 2708,3 milyon manat məbləğində dövlət büdcəsinin artıqlığı (profisit) 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 82,4 milyon manat və ya 3,0 faiz azdır. Dövlət Neft Fondundan transfert nəzərə alınmadan dövlət büdcəsinin gəlirləri 5,9 faiz çox icra edilməklə 12563,4 milyon manat təşkil etmişdir.

Qrafik 5. Dövlət büdcəsinin gəlir və xərcləri (milyon manat)

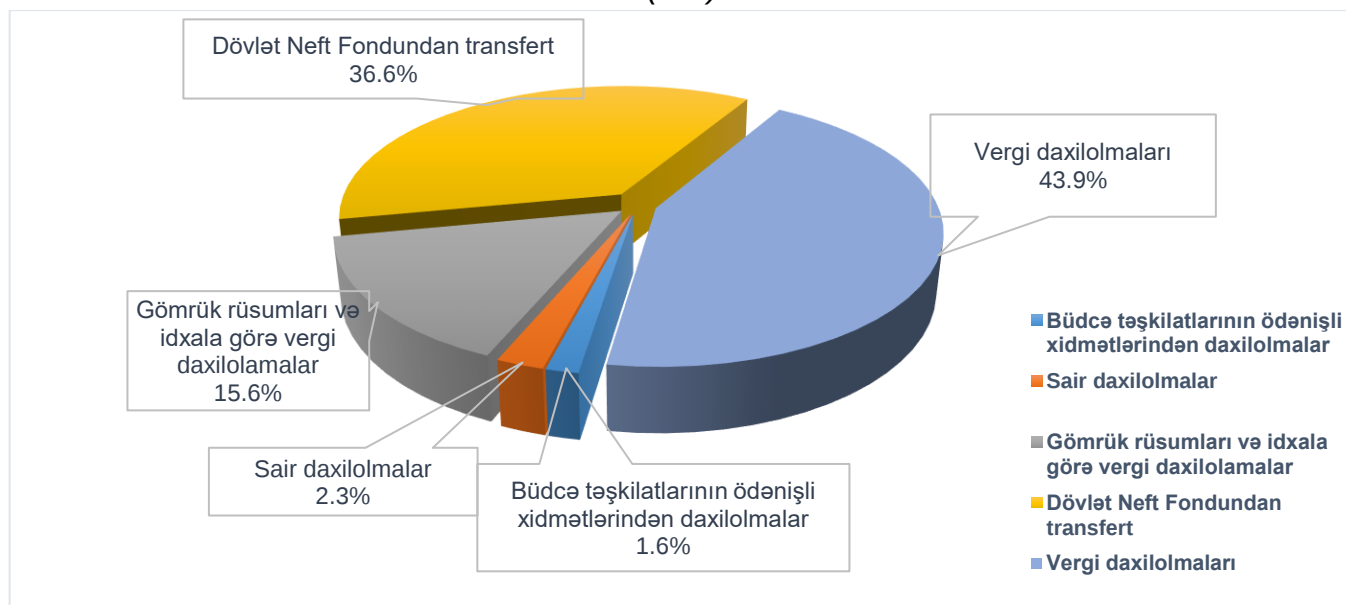

Dövlət büdcəsinin gəlirləri. 2025-ci ilin birinci yarımilliyi üzrə dövlət büdcəsinin gəlirləri 19099,1 milyon manat proqnoza qarşı 19803,8 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da proqnozla müqayisədə 704,7 milyon manat və ya 3,7 faiz çox, 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 5,1 faiz və ya 961,1 milyon manat çoxdur.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 8703,7 milyon manatı və ya 43,9 faizi vergi daxilolmalarının, 7240,5 milyon manatı və ya 36,6 faizi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin, 3091,1 milyon manatı və ya 15,6 faizi gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmalarının, 312,1 milyon manatı və ya 1,6 faizi büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların, 21,9 milyon manatı və ya 0,1 faizi dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmaların, 434,5 milyon manatı və ya 2,2 faizi sair gəlirlərin payına düşür.

Bu dövrdə dövlət büdcəsinin gəlirləri üzrə təsdiq edilmiş proqnozdan vergi daxilolmaları 466,4 milyon manat və ya 5,7 faiz, gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmaları 4,1 milyon manat və ya 0,1 faiz, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar 5,1 milyon manat və ya 30,4 faiz, digər daxilolmalar üzrə 314,1 milyon manat və ya 2,6 dəfə çox icra olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert proqnoz səviyyəsində tam icra olunmuşdur. Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən 312,2 milyon manat vəsait daxil olmuşdur ki, bu da proqnozla müqayisədə 84,9 milyon manat və ya 21,4 faiz azdır.

Qrafik 6. 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərinin strukturu (faiz)

2025-ci ilin ilk altı ayı üzrə dövlət büdcəsinin daxilolmalarının 51,9 faizini qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmalar təşkil etməklə 10277,3 milyon manat olmuşdur ki, bu da proqnozla müqayisədə 457,0 milyon manat və ya 4,7 faiz, 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 232,3 milyon manat və ya 2,3 faiz çoxdur.

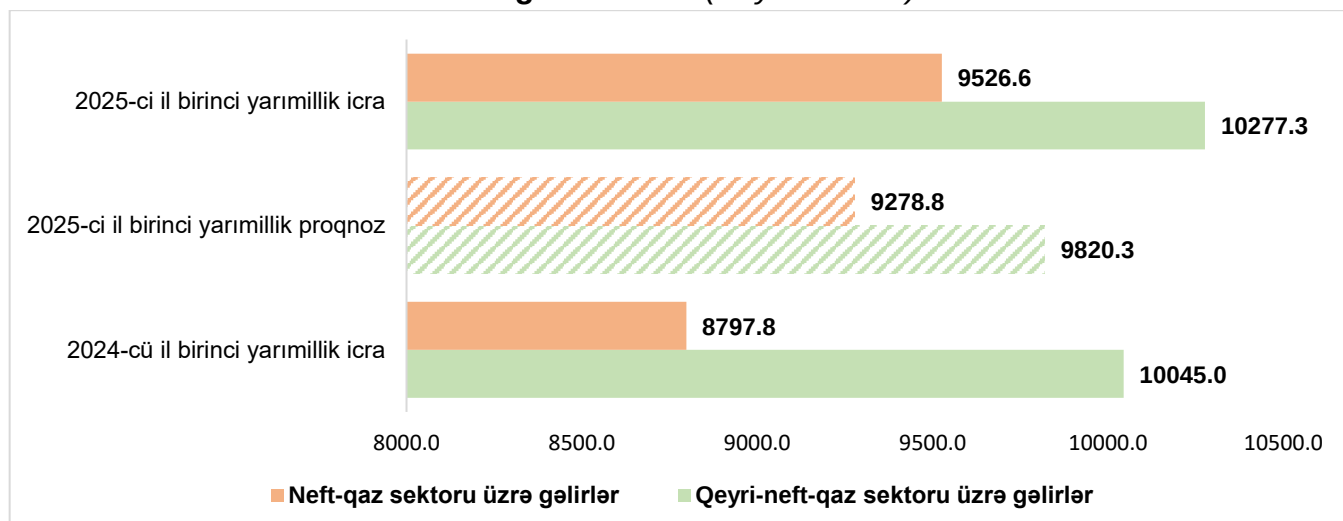
2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərində qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaların 62,4 faizini və ya 6417,6 milyon manatını vergi daxilolmaları, 30,1 faizini və ya 3091,1 milyon manatını gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmaları, 3,0 faizini və ya 312,2 milyon manatını bütçə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar, 4,3 faizini və ya 434,5 milyon manatını sair gəlirlər, 0,2 faizini və ya 21,9 milyon manatını isə dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar təşkil edir.

Cari ilin ilk altı ayında dövlət büdcəsinin neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaları 9526,6 milyon manat təşkil etmişdir ki, bu da proqnozla müqayisədə 247,8 milyon manat və ya 2,7 faiz, 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 728,8 milyon manat və ya 8,3 faiz çoxdur.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərində neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaların 24,0 faizini və ya 2286,1 milyon manatını vergi daxilolmaları, 76,0 faizini və ya 7240,5 milyon manatını isə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert təşkil edir.

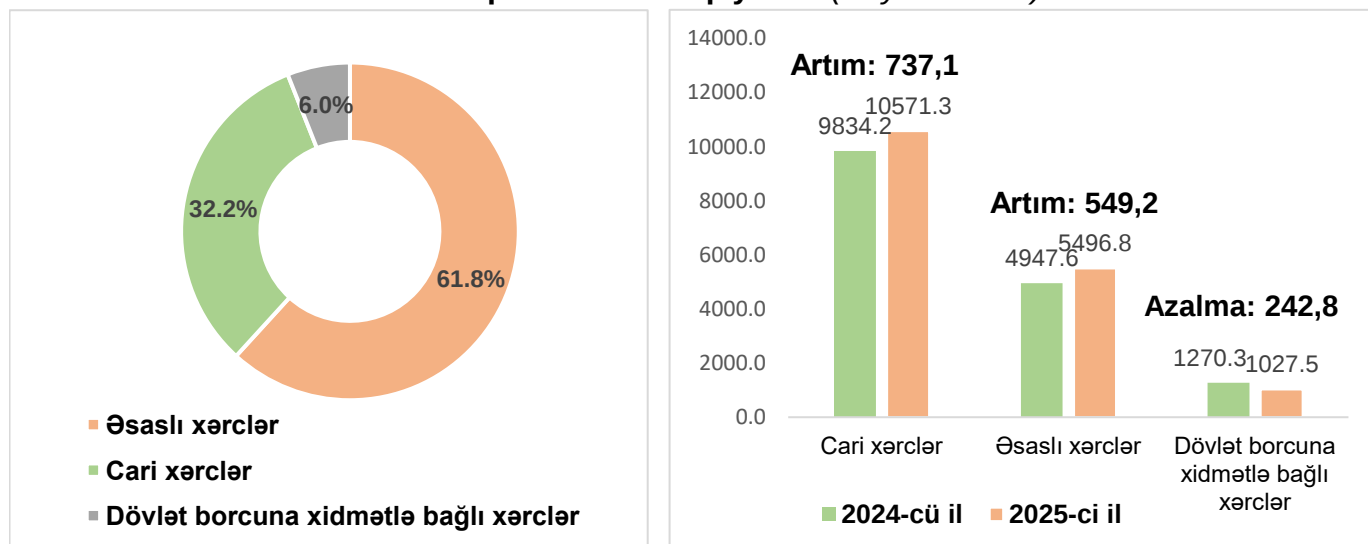
Neft-qaz sektoru üzrə vergi daxilolmalarının 52,7 faizini və ya 1203,9 milyon manatını Şahdəniz yatağı üzrə mənfəət vergisi, 39,2 faizini və ya 897,6 milyon manatını Dövlət Neft Şirkətinin ödədiyi müvafiq vergilər, 8,1 faizini və ya 184,6 milyon manatını isə ABƏŞ-in mənfəət vergisi təşkil edir.

Qrafik 7. Dövlət büdcəsinin neft-qaz və qeyri-neft-qaz sektorları üzrə proqnoz və icra göstəriciləri (milyon manat)

Dövlət büdcəsinin xərcləri. 2025-ci ilin ilk altı ayında dövlət büdcəsinin xərcləri 17095,6 milyon manat və ya təsdiq olunmuş proqnoza qarşı 180,3 milyon manat və ya 1,0 faiz az, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə isə 1043,5 milyon manat və ya 6,5 faiz çox icra edilmişdir. 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsi xərclərinin 10571,3 milyon manatı və ya 61,8 faizi cari xərclərə, 5496,8 milyon manatı və ya 32,2 faizi əsaslı xərclərə, 1027,5 milyon manatı və ya 6,0 faizi dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərə yönəldilmişdir. Ümumilikdə 2025-ci ilin birinci yarısında cari xərclərin qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmalar hesabına örtülməsi səviyyəsi 97,2 faiz təşkil etmişdir.

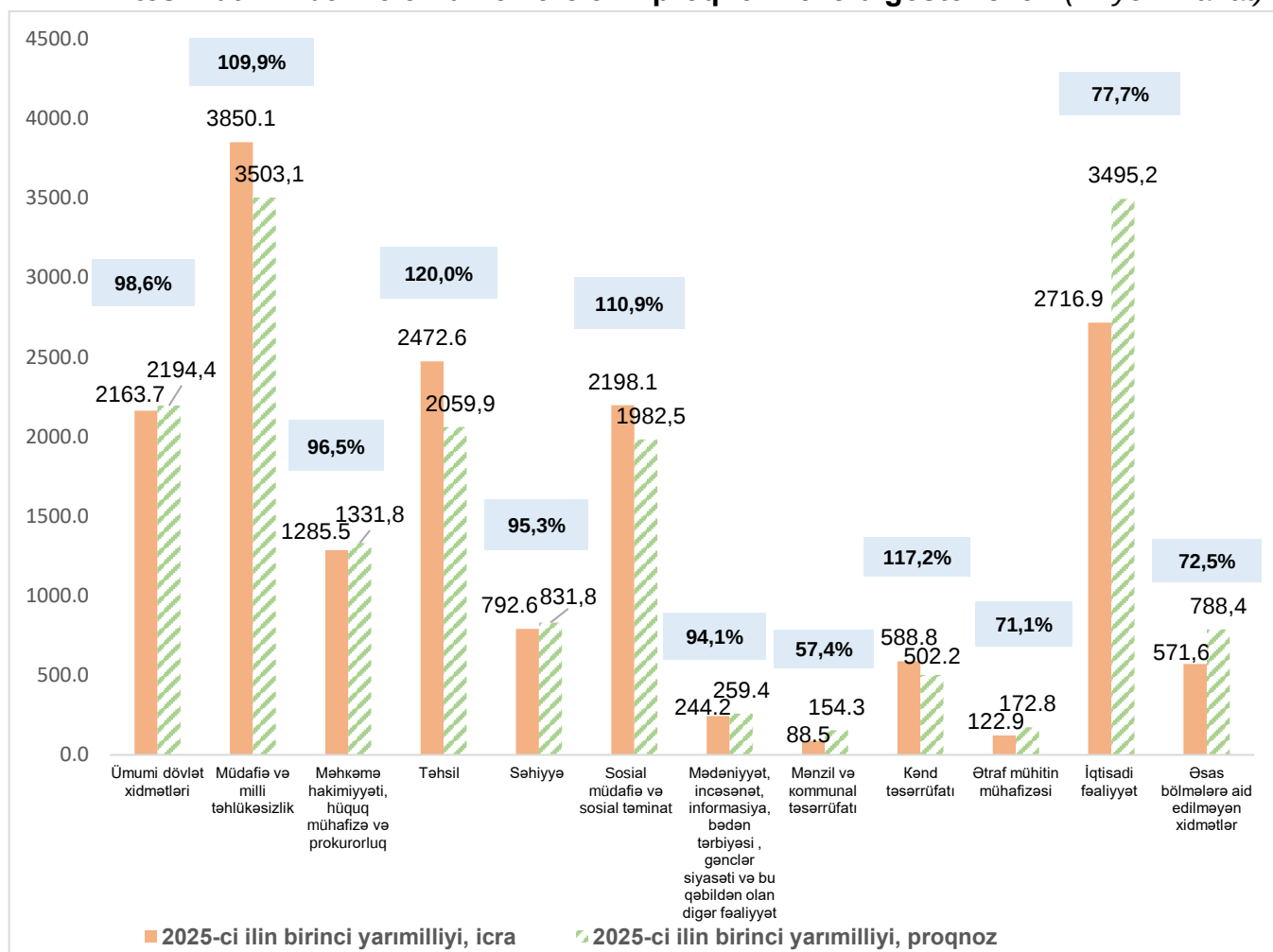
Qrafik 8. Dövlət büdcəsinin xərclərinin strukturu (faiz) və yarımillik icrasının ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisəsi (milyon manat)

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında funksional təsnifata uyğun olaraq təhsil xərcləri 120,0 faiz icra edilməklə 2472,6 milyon manat, kənd təsərrüfatı xərcləri 117,2 faiz icra edilməklə 588,8 milyon manat, sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri 110,9 faiz icra edilməklə 2198,1 milyon manat, müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri 109,9 faiz icra edilməklə 3850,1 milyon manat, ümumi dövlət xidmətləri xərcləri 98,6 faiz icra edilməklə 2163,7 milyon manat, məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq bölməsi üzrə xərcləri 96,5 faiz icra edilməklə 1285,5

milyon manat, səhiyyə xərcləri 95,3 faiz icra edilməklə 792,6 milyon manat, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət xərcləri 94,1 faiz icra edilməklə 244,2 milyon manat, iqtisadi fəaliyyət xərcləri 77,7 faiz icra edilməklə 2716,9 milyon manat, əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər bölməsi üzrə xərcləri 72,5 faiz icra edilməklə 571,7 milyon manat, ətraf mühitin mühafizəsi xərcləri 71,1 faiz icra edilməklə 122,9 milyon manat, mənzil və kommunal təsərrüfatı xərcləri 57,4 faiz icra edilməklə 88,5 milyon manat təşkil etmişdir.

Qrafik 9. 2025-ci ilin birinci yarımilliyi üzrə dövlət büdcəsinin funksional təsnifatının bölmələri üzrə xərclərin proqnoz və icra göstəriciləri (milyon manat)

2025-ci ilin ilk altı ayı ərzində sifarişçi təşkilatlar tərəfindən müvafiq layihələr üzrə təqdim edilmiş kassa sifariş sənədləri əsasında dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu üçün nəzərdə tutulan vəsaitin 32,3 faizi və ya 868,1 milyon manatı ayrılmışdır.

2025-ci ilin ilk altı ayında dövlət büdcəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası məqsədilə 1552,4 milyon manatı istifadə olunmuşdur.

2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət borcuna xidmət edilməsi ilə bağlı xərclər 1027,5 milyon manat təşkil etmiş və ya dövlət büdcəsinin həmin dövr üzrə ümumi xərclərinin 6,0 faizinə bərabər olmuşdur. Sözügedən vəsaitin 698,8 milyon manat həcmində hissəsi xarici dövlət borcuna xidmət xərclərinin, o cümlədən 498,5 milyon manatı hökumət tərəfindən cəlb olunmuş xarici dövlət borcu üzrə əsas borc ödənişlərinin, 200,3 milyon manatı hökumət tərəfindən cəlb olunmuş xarici dövlət borcu üzrə faiz ödənişlərinin, 328,7 milyon manatı isə daxili dövlət borcuna xidmət xərclərinin (faiz ödənişləri) təmin edilməsinə yönəldilmişdir.

Dövlət borcu. 2025-ci il 01 iyul tarixi vəziyyətinə Azərbaycan Respublikasının dövlət borcunun (xarici və daxili) ümumi məbləği 25.695,6 milyon manat ekvivalentində və ya proqnozlaşdırılan ÜDM-in 19,6 faizini təşkil etmişdir. Ümumi dövlət borcunun 8.518,2 milyon manatı (5.010,7 milyon ABŞ dolları) və ya 33,2 faizi xarici dövlət borcunun, 17.177,4 milyon manatı və ya 66,8 faizi daxili dövlət borcunun payına düşür.

01 iyul 2025-ci il tarixi vəziyyətinə beynəlxalq maliyyə bazarlarında yerləşdirilmiş istiqrazlar, habelə əməkdaşlıq etdiyimiz müxtəlif beynəlxalq maliyyə-kredit qurumları və xarici banklarla imzalanmış kredit sazişləri çərçivəsində faktiki istifadə olunmuş hissə üzrə yerinə yetirilmiş öhdəliklər nəzərə alınmaqla xarici dövlət borcu 5.010,7 milyon ABŞ dolları və ya ÜDM-in 6,5 faizini təşkil etmişdir. 2025-ci il 1 yanvar tarixinə olan göstərici ilə müqayisədə xarici dövlət borcunun məbləği mütləq ifadədə 119,0 milyon ABŞ dolları (202,3 milyon manat) və ya 2,3 faiz, ÜDM-ə nisbəti isə 0,4 faiz bəndi azalmışdır. Dəyişkən faiz dərəcəsi ilə olan öhdəliklər xarici borc portfelinin 49,3 faizini, sabit dərəcə ilə olanlar isə 50,7 faizini təşkil etmişdir. Xarici dövlət borcunun 49,9 faizi 5 ilə qədər olan müddətdə, 44,1 faizi 5 ildən 10 ilə qədər olan müddətdə, 6,0 faizi isə 10 ildən yuxarı olan müddətdə kreditlərə qaytarılmalıdır. 01 iyul 2025-ci il tarixinə xarici dövlət borcunun valyuta tərkibi aşağıdakı kimi olmuşdur: XBH (Beynəlxalq Valyuta Fondunun xüsusi borcalma hüquqları) – 3,4 faiz, valyutalar üzrə isə ABŞ dolları ilə – 85,1 faiz, avro – 6,5 faiz, yapon yeni – 3,3 faiz, digər valyutalar – 1,7 faiz.

01 iyul 2025-ci il tarixinə daxili dövlət borcu 17.177,4 milyon manat və ya proqnozlaşdırılan ÜDM-in 13,1 faizini təşkil etmişdir. Daxili dövlət borcu 2025-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə 1.482,3 milyon manat və ya 7,9 faiz azalmışdır. 2025-ci ilin 01 iyul tarixinə daxili dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti 2025-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə 1,7 faiz bəndi azalmışdır. Daxili dövlət borcunun 46,7 faizini dövlət qiymətli kağızları, 53,3 faizini isə 2023-cü ilin sonundan etibarən dövlət borcuna aid olan “Aqrarkredit” QSC BOKT-un dövlət zəmanətli borcu təşkil edir. Dövlət qiymətli kağızlarının 12,9 faizi 1 illik, 57,0 faizi 2 və 3 illik, 30,1 faizi isə 5 il və daha artıq müddətli qiymətli kağızların payına düşür.

Dövlət büdcəsinin profisiti. 2025-ci ilin altı ayı üzrə məlumata əsasən dövlət büdcəsində 2708,2 milyon manatlıq profisit yaranmışdır ki, bu da proqnozlaşdırılan göstərici ilə müqayisədə 885,0 milyon və ya 48,5 faiz çox, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 82,4 milyon manat və ya 3,0 faiz azdır.

İcmal büdcə. 2025-ci ilin ilk altı ayında icmal büdcənin gəlirləri 24357,8 milyon manat icra olunmuşdur ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,4 milyon manat çox, xərcləri isə 19593,7 milyon manat icra olunmuşdur ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1394,8 milyon manat və ya 7,7 faiz çoxdur. İcmal büdcədə 4764,1 milyon manat büdcə artıqlığı (profisit) yaranmışdır. Eyni zamanda, icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti cari ilin birinci yarısında 13,5 faiz səviyyəsində olmuşdur.

3. 2025-ci il üzrə yenilənmiş makroiqtisadi proqnozlar

Son dövrlərdə geosiyasi gərginlik, qlobal iqtisadiyyatda qeyri-müəyyənliyin yüksək olması, eyni zamanda yeni tarif qaydalarının tətbiqi qlobal iqtisadi artım gözləntilərinə təsir edən əsas faktorlar sırasındadır. Proqnozların müsbət istiqamətdə dəyişməsi ilkin elan edilmiş tarif səviyyələrinin sonrakı dövrdə nisbətən azalması, maliyyə şərtlərinin yumşalması və bir çox ölkələrdə büdcə xərclərinin genişlənməsi fonunda baş vermişdir. 2025-ci il üzrə qlobal iqtisadi artım proqnozları aparıcı beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən yenidən nəzərdən keçirilmişdir. Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) cari ilin iyul ayında verdiyi son proqnozda qlobal iqtisadi artım tempini aprel ayı ilə müqayisədə 0,2 faiz bənd artıraraq 3,0 faiz səviyyəsində müəyyən etmişdir.

Dünya Bankı (DB) isə 2025-ci ilin iyun ayında qlobal iqtisadi artım üzrə əvvəlki proqnozunu 0,4 faiz bənd azaldaraq 2,3 faiz səviyyəsində qiymətləndirmişdir. Beynəlxalq maliyyə institutları və agentliklərinin son proqnozlarına əsasən, xam neftin bir barelinin orta illik satış qiymətinin 66-69 ABŞ dolları civarında olacağı proqnozlaşdırılır (Cədvəl 1).

Cədvəl 1. “Brent” markalı neftin 1 barelinin proqnozlaşdırılan orta illik qiyməti (ABŞ dolları)

Təşkilatlar	2025
Beynəlxalq Valyuta Fondu (iyul, 2025)*	68,2
Dünya Bankı (iyun, 2025)	66,0
ABŞ-in Enerji İnformasiya Administrasiyası (EIA) (iyul, 2025)	69,0

*UK Brent, West Texas Intermediate (WTI) və Dubai Fateh neft brendlərinin orta qiyməti

Mənbələr: BVF-in “Dünyanın İqtisadi İcmalı” hesabatı (aprel, 2025); Dünya Bankının “Qlobal İqtisadi Perspektivlər” hesabatı (iyun, 2025); EIA-nın və reyting agentliklərinin rəsmi internet informasiya ehtiyatları (iyul, 2025)

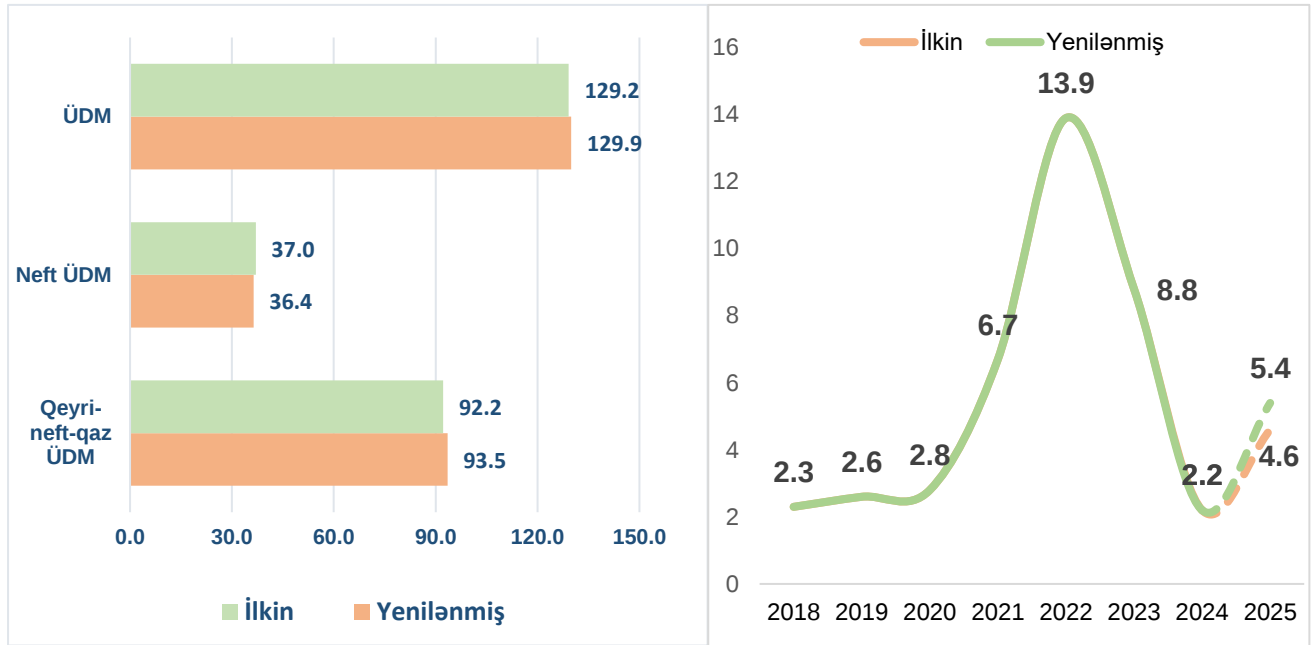
Yuxarıda qeyd olunan qlobal və regional iqtisadi reallıqlar, xüsusilə də dünya enerji, ərzaq və maliyyə bazarlarında baş verən proseslər milli iqtisadiyyata da təsirsiz ötüşməmişdir və İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən bir sıra proqnozların yenilənməsini zəruri etmişdir. Belə ki, 2025-ci ilin ilk 6 ayında qeydə alınmış makro-fiskal nəticələr, həmçinin qlobal miqyasda iqtisadi artımla və enerji daşıyıcılarının qiymətləri ilə bağlı gözləntilər fonunda cari ildə ölkə iqtisadiyyatı ilə bağlı makroiqtisadi proqnozlar yenilənmişdir. Həmin proqnozlara əsasən, 2025-ci ildə ÜDM-in real artımı 3,0 faiz olmaqla nominal ifadədə 129,9 milyard manata (dövlət büdcəsinin layihəsinin tərtibi zamanı təqdim edilmiş proqnoza nəzərən 0,7 milyard manat çox), o cümlədən qeyri-neft ÜDM 93,5 milyard manata (əvvəlki proqnoza nəzərən 1,3 milyard manat çox) çatacağı gözlənilir.

2025-ci ilin dövlət büdcəsinin hesablamaları üçün 70,0 ABŞ dolları səviyyəsində qəbul edilmiş xam neftin bir barelinin orta illik ixrac qiyməti yenilənmiş makroiqtisadi proqnozlarda baza ssenari üzrə eyni səviyyədə saxlanılmışdır.

Kənd təsərrüfatı və nəqliyyat sektoru üzrə gözlənilən nisbətən aşağı artım templəri ümumilikdə qeyri-neft-qaz sektorunun proqnozlarına öz təsirini göstərmişdir. Belə ki, 2025-ci ildə qeyri-neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real artım tempinə dair proqnoz 4,9 faizdən 4,6 faizə endirilmişdir.

Eyni zamanda, 2025-ci ildə orta illik inflyasiya üzrə ilkin proqnoz 4,6 faiz səviyyəsində nəzərdə tutulsa da, cari ilin avqust ayında təqdim edilmiş proqnoza əsasən inflyasiya 5,4 faiz səviyyəsində gözlənilir. Buraya cari ilin ötən dövründə faktiki inflyasiya səviyyəsi, dünya üzrə əmtəə və ərzaq qiymətləri və bunun idxal qiymətlərinə təsiri, həmçinin tənzimlənən mal və xidmət tariflərindəki dəyişikliklər və sair digər amillər təsir etmişdir.

Qrafik 10. ÜDM (milyard manat) və orta illik inflyasiya (faiz) üzrə proqnozlar

4. Dövlət və icmal büdcələrin 2025-ci ilin sonuna gözlənilən icra göstəriciləri

Dövlət büdcəsinin gəlirləri. 2025-ci ilin sonuna dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 39192,0 milyon manat təşkil edəcəyi gözlənilir ki, bu da təsdiq olunmuş proqnozla müqayisədə 836,0 milyon manat və ya 2,2 faiz çoxdur. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 49,1 faizi və ya 19243,0 milyon manatı neft-qaz sektorunun, 50,9 faizi və ya 19949,0 milyon manatı isə qeyri-neft-qaz sektorunun payına düşür. Təsdiq olunmuş göstəricilərlə müqayisədə neft-qaz sektoru üzrə gəlirlərin 470,0 milyon manat və ya 2,5 faiz, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə isə 366,0 milyon manat və ya 1,9 faiz artması gözlənilir.

Dövlət büdcəsi gözlənilən gəlirlərinin 16320,0 milyon manatı və ya 41,6 faizi vergilər və rüsumlar üzrə daxilolmaların, 6600,0 milyon manatı və ya 16,8 faizi gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmalarının, 14481,0 milyon manatı və ya 36,9 faizi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan transfertin, 680,0 milyon manatı və ya 1,7 faizi büdcə təşkilatlarının büdcədənkenar gəlirləri üzrə daxilolmaların, 1111,0 milyon manatı və ya 2,8 faizi sair gəlirlərin payına düşür.

Vergi və rüsumlar üzrə daxilolmaların məbləği 16320,0 milyon manat gözlənilir ki, bu da cari ilin təsdiq olunmuş göstəricisinə nisbətən 820,0 milyon manat və ya 5,3 faiz çoxdur. Qeyd olunan vəsaitin 4300,0 milyon manatı və ya 26,3 faizi neft-qaz sektorunun, 12020,0 milyon manatı və ya 73,7 faizi isə qeyri-neft-qaz sektorunun payına düşəcəkdir.

Neft-qaz sektoru üzrə vergi daxilolmalarının 41,9 faizini və ya 1800,0 milyon manatını Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti tərəfindən ödənilən vergilər, 9,3 faizini və ya 400,0 milyon manatını Azəri-Çıraq-Günəşli layihəsi üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı təşkilatların mənfəət vergisi, 48,8 faizini və ya 2100,0 milyon manatını isə Şahdəniz layihəsi üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı təşkilatların mənfəət vergisi təşkil edir.

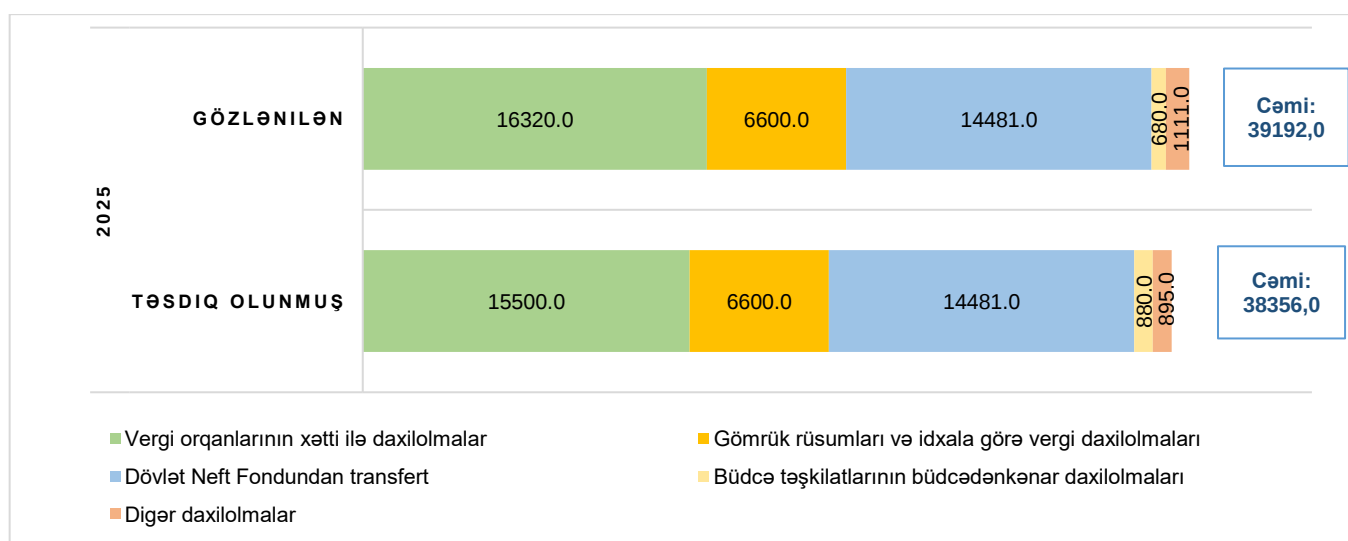
2025-ci il dövlət büdcəsinin gözlənilən daxilolmalarının hesablanması zamanı Azərbaycan qazının bütün istiqamətlər üzrə 1000 kub metrinin orta satış qiymətinin 71 ABŞ dolları artırılaraq

313,0 ABŞ dolları müəyyən edilməsi ilə əlaqədar Şahdəniz layihəsi üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən podratçı təşkilatların mənfəət vergisi üzrə daxilolmaların 600,0 milyon manat və ya 40,0 faiz artacağı gözlənilir.

2025-ci il dövlət büdcəsində vergi orqanlarının xətti ilə qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmalar 12020,0 milyon gözlənilir ki, bu da cari il üçün təsdiq olunmuş göstəricisi ilə müqayisədə 350,0 milyon manat və ya 3,0 faiz çoxdur.

Cari ilin yanvar-iyun ayları üzrə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə təmin edilmiş daxilolmaların proqnozdan 466,4 milyon manat və ya 5,7 faiz, o cümlədən qeyri-neft sektoru üzrə 218,6 milyon manat və ya 3,5 faiz, neft-qaz sektoru üzrə isə 247,8 milyon manat və ya 12,2 faiz çox olması 2025-ci ilin sonuna gözlənilən daxilolmaların artmasına zəmin yaratmışdır.

Qrafik 11. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin təsdiq olunmuş və gözlənilən parametrləri
(milyon manat)

2025-ci ilin sonuna büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların 680,0 milyon manat olacağı gözlənilir ki, bu da təsdiq olunmuş göstəricidən 200,0 milyon manat və ya 22,7 faiz az, dövlət əmlakının, özəlləşdirilmiş dövlət müəssisə və obyektlərinin altındakı torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmaların 40,0 milyon manat olacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da təsdiq olunmuş göstəricidən 6,0 milyon manat və ya 17,6 faiz çox, sair daxilolmaların isə 1071,0 milyon manat səviyyəsində olacağı və təsdiq olunmuş göstərici ilə (861,0 milyon manat) müqayisədə 210,0 milyon manat və ya 24,4 faiz artım təşkil edəcəyi gözlənilir.

Dövlət büdcəsinə gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmaları (6600,0 milyon manat), Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan transfert (14481,0 milyon manat) üzrə daxilolmaların təsdiq olunan proqnoz göstəricisi ilə eyni səviyyədə qalacağı gözlənilir.

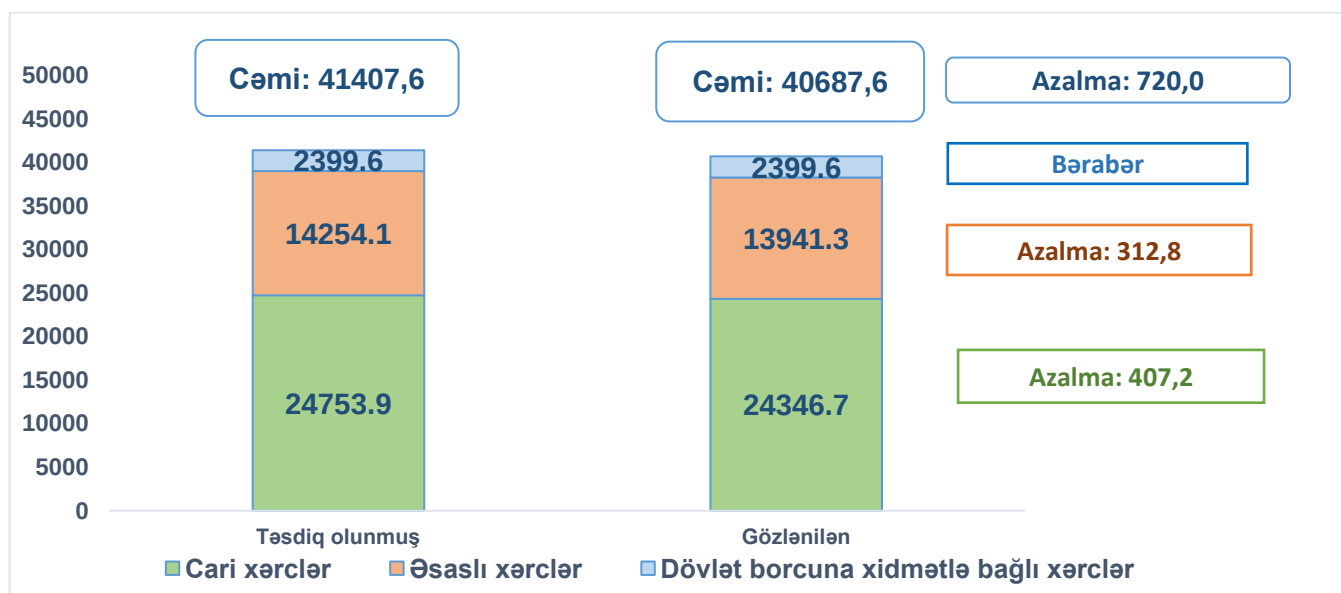
Dövlət büdcəsinin xərcləri. 2025-ci il dövlət büdcəsinin xərcləri 40687,6 milyon manat səviyyəsində olacağı gözlənilir ki, bu da təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 1,7 faiz azdır.

Ümumilikdə 2025-ci il gözlənilən dövlət büdcəsinin xərclərinin strukturuna daxil olan cari xərclərə ümumi xərclərin 59,8 faizi həcmində və ya 24346,7 milyon manat (təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 407,2 milyon manat və ya 1,6 faiz az), əsaslı xərclərə ümumi xərclərin 34,3 faizi həcmində və ya 13941,3 milyon manat (təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 312,8 milyon manat və ya 2,2 faiz az), dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərə ümumi xərclərin 5,9 faizi həcmində və ya 2399,6 milyon manat (təsdiq olunmuş göstərici səviyyəsində) vəsait yönəldiləcəkdir. Müvafiq olaraq dövlət büdcəsinin tərkibində cari xərclərin xüsusi çəkisi eyni

olacağı, əsaslı xərclərin xüsusi çəkisi 0,1 faiz-bənd azalacağı, dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin xüsusi çəkisi isə 0,1 faiz-bənd artması gözlənilir.

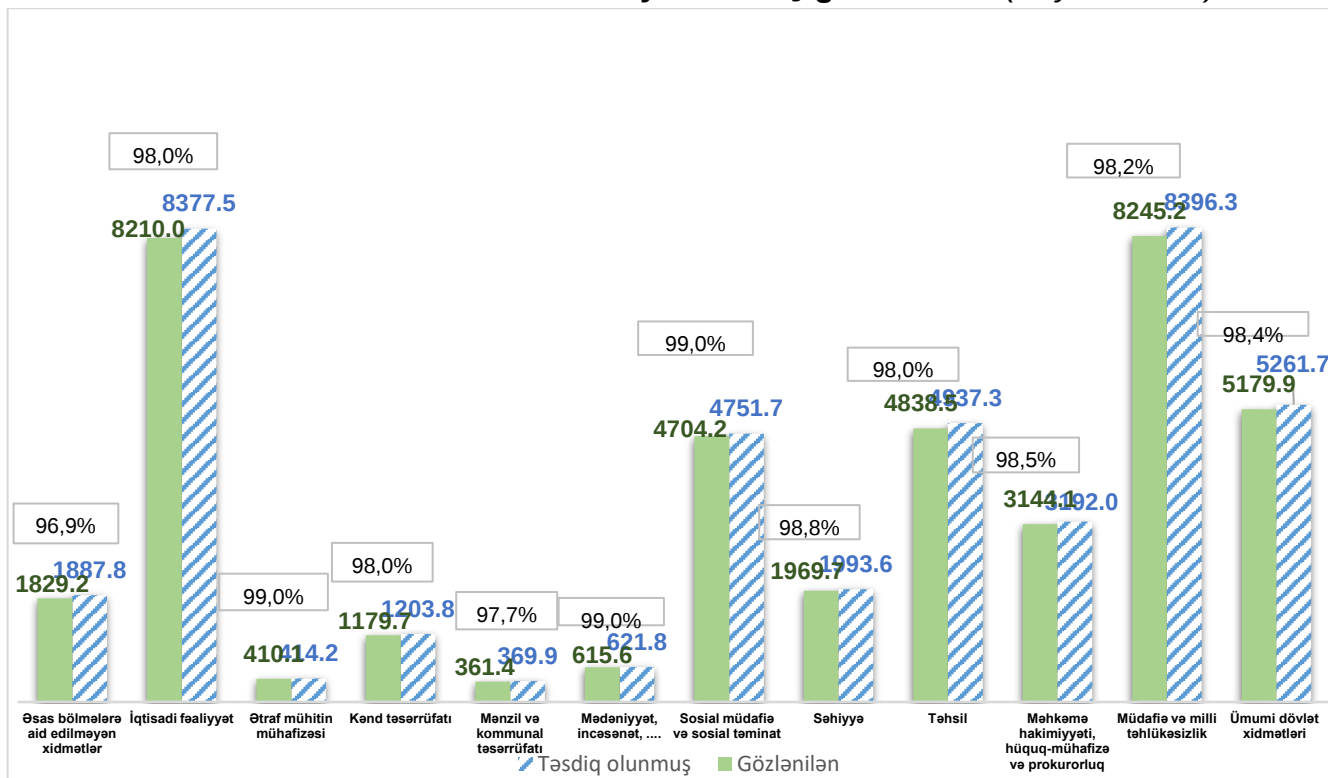
2025-ci ilin dövlət büdcəsində dövlət borcuna xidmət xərcləri üzrə 2.399,6 milyon manat məbləğində, o cümlədən xarici dövlət borcu üzrə 1.441,6 milyon manat, daxili dövlət borcu üzrə isə 958,0 milyon manat məbləğində vəsait nəzərdə tutulmuşdur.

Qrafik 12. Dövlət büdcəsinin xərclərinin təsdiq olunmuş və gözlənilən parametrləri
(milyon manat)

Gözlənilən 2025-ci il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifata uyğun olaraq sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri təsdiq olunmuş 4751.7 milyon manata qarşı 4704.2 milyon manat və ya 47,5 milyon manat (1,0 faiz) az, ətraf mühitin mühafizəsi xərcləri təsdiq olunmuş 414.2 milyon manata qarşı 410.1 milyon manat və ya 4,1 milyon manat (1,0 faiz), mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət xərcləri təsdiq olunmuş 621.8 milyon manata qarşı 615.6 milyon manat və ya 6,2 milyon manat (1,0 faiz), iqtisadi fəaliyyət (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və digər xərclər) xərcləri təsdiq olunmuş 8377.5 milyon manata qarşı 8210.0 milyon manat və ya 167,6 milyon manat (2,0 faiz), müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri təsdiq olunmuş 8396.3 milyon manata qarşı 8245.2 milyon manat və ya 151,1 milyon manat (1,8 faiz), məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq xərcləri təsdiq olunmuş 3192.0 milyon manata qarşı 3144.1 milyon manat və ya 47,9 milyon manat (1,5 faiz), kənd təsərrüfatı xərcləri təsdiq olunmuş 1203.8 milyon manata qarşı 1179.7 milyon manat və ya 24,1 milyon manat (2,0 faiz), təhsil xərcləri təsdiq olunmuş 4937.3 milyon manata qarşı 4838.5 milyon manat və ya 98,7 milyon manat (2,0 faiz), ümumi dövlət xidmətləri (qanunvericilik və icra hakimiyyəti, beynəlxalq münasibətlər, xarici ölkələrə yardımlar, büdcələrarası transfertlər, dövlət borcu) xərcləri təsdiq olunmuş 5261.7 milyon manata qarşı 5179.9 milyon manat və ya 81,8 milyon manat (1,6 faiz), səhiyyə xərcləri təsdiq olunmuş 1993.6 milyon manata qarşı 1969.7 milyon manat və ya 23,9 milyon manat (1,2 faiz), mənzil və kommunal təsərrüfatı xərcləri təsdiq olunmuş 369.9 milyon manata qarşı 361.4 milyon manat və ya 8,5 milyon manat (2,3 faiz), əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər üzrə xərclər isə təsdiq olunmuş 1887.8 milyon manata qarşı 1829.2 milyon manat və ya 58,5 milyon manat (3,1 faiz) az olacağı proqnozlaşdırılır.

Qrafik 13. 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin proqnozlaşdırılan xərclərinin funksional təsnifatın bölmələri üzrə ilkin və yenilənmiş göstəriciləri (milyon manat)

Dövlət borcu. 2025-ci ilin birinci yarımmili ərzində dövlət istiqrazları üzrə orta ödəniş müddətinin uzadılması, təkrar maliyyələşdirmə həcmələrinin hamarlaşdırılması, habelə dövlət istiqrazları üzrə faiz xərclərinin azaldılması istiqamətində bir sıra tədbirlərin həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin dövlət borcuna xidmət xərclərində qənaətin formalaşması proqnozlaşdırılır. 2026-cı ilin 01 yanvar tarixinə Azərbaycan Respublikasının xarici dövlət borcunun 4.874,0 milyon ABŞ dolları, daxili dövlət borcunun isə 20.121,3 milyon manat olmaqla ümumi dövlət borcunun 28.407,1 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

2026-cı ilin 01 yanvar tarixinə xarici dövlət borcunun 57,2 faizinin 5 ilədək, 35,4 faizinin 5-10 il ərzində, 7,4 faizinin isə 10 ildən artıq müddətə kreditrlərə ödənilməsi gözlənilir. Xarici dövlət borcu üzrə yeni cəlb olunacaq borc öhdəliklərinin təqribən müvafiq istinad dərəcəsi üstəgəl 0,5-1,5 faiz dərəcəsi (marja) ilə cəlb olunması nəzərdə tutulur.

2026-cı ilin 01 yanvar tarixinə daxili dövlət borcunun 55,7 faizini daxili maliyyə bazarlarında emissiya olunmuş dövlət istiqrazlarının təşkil etməsi proqnozlaşdırılır. İlin sonuna dövriyyədə olan dövlət istiqrazlarının 14,9 faizi 1 illik, 57,0 faizi 2-3 illik, 30,0 faizi isə 5-il və daha artıq istiqrazların payına düşməsi proqnozlaşdırılır.

Dövlət büdcəsinin kəsiri. 2025-ci ilin gözlənilən dövlət büdcəsinin kəsiri 1556,0 milyon manat azaldılaraq 1495,6 milyon manat məbləğinə çatdırılmışdır. Kəsirin artımının maliyyələşdirilməsi daxili borclanmadan cəlb olunan vəsait, vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı və Məqsədli Büdcə Fondlarının vəsaitinin qalığı hesabına təmin ediləcəkdir. Kəsirin cari ilin sonuna gözlənilən ümumi daxili məhsula nisbəti 1,2 faiz həcmində olacaqdır.

Eyni zamanda, icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti 2025-ci ildə 22,6 faiz proqnoza qarşı mövcud gözləntilər əsasında ilin sonuna 21,4 faiz səviyyəsində olacağı gözlənilir.